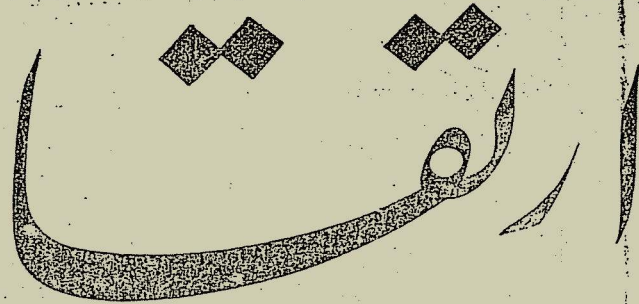

ادبیات . فنون عسکریه و بحریه .
وتاریخ و تجارت و زراعت و صنایع
ومعارف و امور نافعه و اکلیلی فقراندن
باحث مصور جریده در . هر نوع خصوصیات
ایچون غزته نك مدیری طاهر بکه مراجهت اولنور

Bureaux: 40, rue de la Sublime-Porte,
(Imprimerie Tahir bey) Stamboul.

(ارتقا) نك ا-تانیول و طشره
ایچون بر سنه لك آتونه سی ۳۲
غروشدردر . بوسته بولی مقبولدر .
صحافی بالجله ارباب قلمه آچیقدر . هر الی قلم
طوتان یاره بیلیر . مرکری باب عالی
حاده سنده « معلومات » اداره خانه سیدر .

Journal illustré IRTIKA

نسخه سی : ۲۰ پاره یه در

شعیدیلک جمعه کونلری نشر اولنور جریده در .

نسخه سی : ۲۰ پاره یه در

مسعود نظر لر کدن صافلايان بوتون باغلر
چوزوله جک ؛ اووقت شوفرداسز مزار
حيات اينجده نه قدر يالکر ، نه قدر زوالی
اولديکی آکلایه جقسک . نهک ، باباک ؟
هيئات ، اولئری غائب ايده جکسک ، ياوروم .
باباک سکا يالکر سعی اينجده کين برحياتک
خاطره صاف و محرومی براهه بيله جک .
بوشه راه خونينده هرکون برياره آلاق
ايلر يارکن ، کيم بيلير ، بلکه برکون ارتق
يورولا جق ، دوشمک اوزره بولونا جقسک
شيمدی بوا حتمال مغلوبيتکی دوشونديکجه
تيره يورم . تخييج ، سوکيلي قيزم . برکون
هوای موجوديتکده خيانت حيات زهرلرينک
تأثير قاهرینی حس ايدرسهک ، تردد اتمه ،
هان آنالقی آغوشنه آتيل . باق ، ايسته
بوکون باباکده آلام حياتنه سنک ضعیف
وجودکله مقاومت ايدیور ، سعادت دکله
بيله تسلی و تحمل بولویور ...

حسین جاها

©©©©©

درویش ثانییه

عزیزم !

چوقدن بری آرایش انظار مسرت
اولسنه انتظار اتمکده بولنديغ لطفنامه اديبا
نه لری شوال المکر مک يکرمی سکرنجی کوی
واصل دست تکريم اولدی .
بونده آره صیره مکتوب کوندريله مد
يکندن طولانی پک جوق اعتذار اولتيور .
واسکی بر مجموعه ده [بحر المعارف] دن
نقلا يازلمش اولان اشعار عاليه اينجندن :

صدجان فدای قد توکر جويبار حسن
هر کر یکی نهال بدین نازکی ترست

ييتنی انتخاب ايله [بحر المعارف] فصل
بر کتاب اولدينی سؤال بيوريليور .

حسن توجه عرفانپناهيلرينه تشکر ايله
برابر صيق صيق مظهر التفات اولقلغمی
خاصه ديلز و کتاب مذکوره دائر اولان ايضاح
حات لازمهک بروجه آتی بيانه مبادرت ايلرم :

بحر المعارف

بر کتابدرکه بر مقدمه ، اوج مقاله ، بر
خاتمه ايله توشيح ايدلمشدر . بو کتاب اوج
يوز سنه اول ايدی استفاده يی تزين ايتمش
اولان کتب ادبيهک برنجيلرندن معدوددر .
او وقتلر ، بونک بر نسخه سنی اله کين
بيلن کندینی بردينه مالک اولمش قدر بخيار
عد ايدر ايتمش .

حقیقه اوج عصر مقدم شیرازه بند
تألیف اولان آثار ادبيه اينجده اوجاميتدم
او منفحيتده بر کتاب نه کورلمش ، نه ده
ايشيدلمشدر .

مؤلفی تقريباً [۸۹۷] ده کليويایده
قدمزن عالم شهود اولان « سروری »
مرحومدر .

سرورينک پدری خواجه شعبان ، خيليجه
زنکين بر صاحب عرفان ايتمش . سروری يی
سن رنده واصل اولدقده تحصيل معارفه
سوق ايله لازم کن فداکارلده اصلا قصور
ايمه بشدر .

حتی سرورينک متن کافي يی حفظ ،
مسائلی کليله ادراک ايتديکی استبشار ايندنجه
خواجه سنه منتدارانه انعام ، سروری يی ده
اکتساب علم و هنر تشويقاً شيرينکاه
ايلمشدر .

او مرد عالی همت ، سروری ده نه زمان
بر اثر ترقی کوردرسه همان بذل عنایت ايله
ديرمشکه :

خواجه زادهک پدری کي عالمده باقی
شعار عار ايدنلردن اوليم !

استناراد

[خواجه زاده مسقط رأسی اولان
بروسه ده مفتی ايکن [۸۹۳] ده ارتحال
ايدن ذات فضائل سماندر .

پدری خواجه يوسف ثروت عظيمه يه
مالک بر تاجر ايتمش . خواجه زاده يی طريق
تجارته مالک اوليوب ده تحصيل مبانی علومه
سعی ايتديکی ايچون نظر التفانندن اسقاط
ايلمش . ديگر مخاديمی - مسلک تجارتي هر
شيئه ترجيح ايتدکارتدن طولانی - کنجینه
التفاتنه مستغرق ايلديکی حالده خواجه زاده يه
يومی بر آچه ويرر ايتمش .

قضارا برکون خواجه يوسف اوغللرينی
آلهرق شيخ ولی شمس الدين حضرت تليرينک
زيارتنه کيدر ، حضرت شيخ ايله پينلرند
شويله بر محاوره جريان ايدر :

شيخ - [اوغللرينه اشارت ايدهرک]
بونلر کيمدر ؟

خواجه يوسف - اوغللر مدر اقدم !
شيخ - ديکرلری اليه فاخره اکتسا
ايتدکاري حالده شو صف نعلده اوطوران
جوان بويله نيچون پلاس پوش ؟

خواجه يوسف - يو ، آنلر کي طريق
تجارته سالک اوليوب مدرسه کوشه سنی
اختيار ايتمشدر !

شيخ - بو حال ، شان ابوتنه لایق
دکدر . موافق شرع و حکمت اوليان شو
حرکتدن واز کيج ! بوکاده سائر برادرلری
کي باب عاطفی کشاد ايت .

شونصيحندن متفح اولسی لازم کان
خواجه يوسفک اوغلی خواجه زاده حقنده کي
عداوت تاجرانه سی ترايد ايدر ، ويرمکه
اولدينی اویر آغيه يی دم کسر .

حضرت شيخ ، او تاجر فضيلت ناشناسه
نصيحتنک کارکر اولمديغی آکلامقده کيدرکن
خواجه زاده يه بيوررلرکه :

[اوغلم ! بويله بر کشته حال اولديکجه
غم يمه ، مشاق تحصيله تحمل ايت . طريق
علم و عرفان دن روگردان اولمه . شهر اه سعادت
سنک شمدیکک يولدر .

اکیته اه يقين زمانده برادرلریکی خضو-
رکده مقام خادميتده کوررسک]

شيخک دعای قبوله قرين اولدی ،
چونکه خواجه زاده جوق کچمکن حضرت
فاتحه تقرب ايدهرک قاضي عسکر اولوب صيت
فضيلتی ايله جهان طولدی .

خواجه يوسف اوغلنک بواقباله بر زمانلر
اينانمز . مکره اطمینان حاصل اولوب اوغلنی
برای زیارت ادرنه يه عزيمت ايدر .

اوغلنک ديدنه دارا پسندينه حيران اولان
خواجه يوسف استغفای قصوره قالقیشرسده
خواجه زده : [سزدن صدور ايدن او حاللر
بزم ايچون محض نعمت اولدی . اگر بی ده
ديگر برادرلرم کي غرق بحار عاطفت ايتمش
اوليدیکر بو درجه يی بولماز ايدم .] ديه
استغفای قصور دن منع ايلر .

خواجه زاده ، مکمل بر ضیافت ترتيب
ايدوب بدريله برادرلری دعوت ايدر .
بو ضیافنده بتون افاضل واعيان بملکت حاضر
بولندقلرندن يالکر پدری ياننه آله بيلير ،
برادرلرينک او مجلسده اوطوره جق بر بر
بوله ميوب صف نعلده قائم اولدقلرینی کورنجيه
حضرت شيخک دعای خاطر بنه کلوب جناب
خداوند نيچونه حمد قراوان ايدهرک روح
برفتوخه فاتحه خوان اولور .]

کندينک تحصيل معارف بولنده کي شوق
وغیرتی ، پدرينک يوبابده کي فداکارانه حرکتي
سايه سنده ، سروری آرزمان ايچيندم
تکمل ايدوب بعض مدارس مدرس اولمش
و خواجه سی محی الدين قناری (۸) استانبول
قاضي سي ايکن احداث اولنان [باب نيای]
نه ابتدا سروری تعيين بيورلمشدر .

قاسم پاشا ، نامنه منسوب اولان محله
سروری ايچون کوزلک بر مدرسه ياپدير
طلبة کرامه تعليم قنون ايله مشغول ايکن
خواجه سی محی الدين قناری وفات ايدر .
بونک اوزرينه سروری غایت متأثر اولوب
مدرسه مذکوره يی ترک ايله کوشه انزوای
اختيار ايلر .

حالدن خبير اولان قاسم پاشانک :
« يز او مدرسه يی سزک شوکوره بينا
ايتمش ايدک ، مقبوله کچمدي ايسه هدم

(۱) يوزت ، مشيخته قدرارتقا ايلمشدر .
زهد و صلاحه مائل بر فاضل کامل ایدی .
[۹۵۴] ده ارتحال ايتمشدر . ايوب جامع شريفی
جوارنده مدفوندر .

ايدلم ، زيرا سزک مقامکرده بيکانه کورمکه
نخلمز يوقدر ۱ »
يوللو استرحاماته طایانه ميوب تکرار مدرسه
مذکورده تدریس علومه مباشرت ايتمشدر .
بعد العصر ، قاسم پاشا جامع شريفنده
مثنوی شريف او قودر مش . امير بخاری
شيخی محمود اقدی حضرتلرندن اخذ دست
انابت و شيخ مشار اليهک دامادی عبداللطيف
اقديدن ده تکميل طريقت ايلمشدر .

« کندی جهان سروری » مصراعنک
کوستردیکی [۹۶۹] ده ارتحال ايدوب
قاسم پاشاده بنا کرده سی اولان سروری
مسجدينک محرابی اوکنده دفن ايدلمشدر .

سروری زياده سيله تکثير سواده مائل
اولوب خواطر علميه سنی تخريرده استعجال
ايتديکندن مؤلفاتنده او قدر انتظام کوريله مز
آثار قلميه سی اوتوزی متجاوزدر . کلستانه
عربجه ، بوستانه فارسيجه شرح يازمشدر .
شروح مذکورده دن - نمونه اوله رق -
برر پارچهنک بورايه نقلی مناسب کورلدي :

کلستان شرحندن

قطعه

بنده همان به کز تقصير خویش
عذر بدرکاه خدای آورد
ورنه سزاوار خداوندیش
کس نتواندکه بجای آورد

[بنده همان به] يعنی بنده را همان بهست .
[که ز تقصير خویش] فی اداء الشکر . [عذر
بدرکاه خدای آورد] کما قيل : « العذر
وان قل ثمن الذنب وان جل » . [ورنه]
بمعنی (والا) ، وبالترکی (يوخسه) . [سزاوار
خداوندیش] : يفتح الياء المصدري ، ای عمل
يليق بکبر يائه . [کس نتواند] ای لا يقدر
احد . [که بجای آورد] لفظ (جای) ،
اسم خاص ، بمعنی الموضع ، کما ان لفظ
[زمین] اسم عام ، کلا راض . وقيل في
الترجمة :

قطعه

قوله هم اول يك كه بيله اكسيكن
عذري خدادركنه كتوره
يوخسه خداونده يارار قوللني
قنئ قول اوله يرينه كتوره

قطعه

بوستان شرحندن

كريم السجاي جميل الشيم
شفيع البراي ني الامم

[السجاي] جمع « سجيئه » . الست . بمعنی
« خوی » . که آدمی بر آن مطبوع باشد .
[الشيم] بکسر شين وفتح يا جمع « شيمه »

است ، بمعنی « خوی نیکوی ». [برایا]
جمع « بریه » است . [الام] جمع « امت »
ست .

امام رسل پیشوای سیل
امین خدا مهبط جبرئیل

[امام رسل] مقصود آنست که شب
معراج امام کشته بود و ارواح انبیا و رسل بوی
اقتدار کرده اند . یا مقصود آنست که مقدم
پیغمبر آنست . چنانکه فرمود : « انا نبی
و آدم بن الماء والطین » [پیشوای سیل]
پیشرو راه .

[امین خدا] که از وحی الهی چیزی
رانپوشیده . [مهبط] بفتح میم و کسریا
یعنی جایست که جبرئیل علیه السلام بروی
نازل شود .

سروری ، بحر المعارف بونلر کبی عربجه
، فرسجه یازمیوب نرکجه تحریر ایلمشدر .
فقط مناسبتله ایراد اولنان اشعارک اکثریسی
فارسیدر . تاریخ تألیفندن اون بش سنه
صکره یازملش .

مقدمه ، محلافن عروض و اصطلاحات
شعریه ایله موشح . مقاله اولاده مختصرأ
بحور اشعار کوستریلیور . مقاله ثانیده
صنایع شعریه دن بحث اولنیور . مقاله ثالثه
تشبیهات کونا کونی محتوی اشعار ایله مزین
خاتمه ایسه فوائدینه و دفع مطاعنه دائر مباحث
ایله تنویر ایملش .

سزک او مجموعه ده نظر استحسانکری
جلب ایدن بیت مقاله ثالثه ده ملا جامی
نامنه مقیددر .

بو مقاله ، یکرمی سکر باب اوزره مر-
تدر . هر باب ده ایکی فصلی محتویدر . فصول
مذکوره ده حسن و جمال ایله عشق و صالک
و کوزلرک اسباب ملاحتندن اولان اعضانک
نه کبی شیلره تشبیه اولندیغنه دائر شواهد
اقامه اولنیور .

بوراده نمونه اولق اوزره شواهد مذ-
کوره دن برقاچنک - زیرینه ایضاحات لازمه
علاوه ایدرک - ایرادینی مناسپ کوردیم :
کربنکر دعروس جمالت درآینه
خود بین شودهر آینه آن به که ننکرد
« سلمان »

[عروس جمالت آینه به نظر ایدر سه
خود بین اولور ، البته باقاسمی اولادر .]
مأئده اولان بویته [جمال] ، [عروس]
منشبه به [جمال] مشهور . وجه شبه
هر ایکسینک ده جالب انظار اولسیدر .

عروس حسنت اجازت مکرنداد ای کل
که پرشی نکتی عندلیب شیدارا

« حافظ »

[ای کل ! عروس حسن سکار خست
ویرمدی که عندلیب شیدانک خاطری بر کره -
اولسون صورغه تنزل ایتورسک !] دیمک

اولان بویته ده [حسن] ، [عروس]
بکره دیلیور . وجه شبه ینه جالب انظار
اولمقدر .

بولاق باصمسی دیوان حافظ ایله شرحی
سودیده بویته نظرایدیلر سه عروسک یرنده
[غرور] کوریلور . عروسک یرنده غرور
اولسی ده خوشدر .

نزارینک : [دام عشق دن دست عقل ایله
بای دل ضعیفی قورتارمق کیمسه به میسر
اولممشدر .] مأئده بولان :

کس رابدست عقل میسر نمی شود
بای دل ضعیف کشادن زدام عشق
یتندکی [دام عشق] ، بر ترکیب
اضافیدر ، اضافی ده تشبیه در .

طوزاق دیمک اولان [دام] ، مشبه به
[عشق] ده مشهور قید و بند ایتکده
وجه شهیدر .

« بحر المعارف » ه دائر ویریلن شو
ایضاحاتی کافی کوردیکمدن - سروری مرحومک
روح پر قوخته فاتحه خوان اوله رق - طی
طومار کفتاره متجاسر اولدم . باقی اخوت .

شیخ وصفی .

مقاله

— ۱۰ —

بکای تأثر !!

قوة مفکره برمشوشت خربه نك بار
طاقکداز احتساستی آئنده آرتق اوقدر عاجز ،
اوقدر بی تاب و خاسر قالمشیدی ، که تعقیب
وارائه ایتدیکم جاده اوزرنده اولر مهراجعت
ایده جکمز دوقتورک معاینه خانه سنی کوسترمیه
رک غیر مطرد خطوات ایله ایلرولیوردم ؛
بردن قولاغمه ضعیف ، رقیق و مهمتر بررس
عکس ایتدی :

— آغاک ، دیوردی ، دوقتور ده
جوق اوزاقده می ؟ ..

بوسس ، بوغوق بر ناله متشکیانه ، و مکتوم
بر شهیق مصیبت حالده صماخ تأثرده
تیزه به رک بنی ابقاظ ایتدی . اطرافه باقدم .
کیده جکمز دوقتورک معاینه خانه سنی چوقدن
چکمشز . ممکن مرتبه هرج و مرجی تحساستی
تعذیله چالیشهرق :

— خایز ، سوکیلی قرداشم — دیدم —
بزطالغیقله دوقتورک معاینه خانه سنی چکمشز ،
کلدیکمز یولدن ینه کری دونه جکر ..

شیمدی اوچمژده — پدر بن ، کوچک
قرداشم — دوقتور اسعدیکک معاینه خانه سنی

درین بر نفس خرمان ایله سیننه شفقتی
خیر یالادقدن صوکره : « آه دوقتور بک
دیدی ، عملیات اجراسنه والده سی راضی
اوله یور . حتی استانبوله کلک اوزره اودن
آیرلدیغ زمان صوک سوزی بو اولمشیدی .
عجبا عملیات اولمانجه بشقه ذرلو سرایتنه
میدان ویرمه مک ممکن دگی ؟ .. »

دوقتور ، بک صافیانه ، بک معصومانه
بولدینی بوسوزلر قارشیسندنه ینه اواسکی
طور متانتی بوزمایه رق جواب ویریوردی :
— خیر .. ممکن دکل ..

وصوکره ، نیم بر تسلی طرزنده بعض
سوزلرده علاوه ایدیوردی .. !

معاینه خانه دن ، پدرله خیقارکن هر
ایکیمزکده چهره سنده غیر قابل اضمار بر
ملال عمیقک آثار حزن آلودی مشهود

اولیوردی . چونکه بر آنده بوتون امیدافاقت ،
بوتون خیال مسرت اورته دن غائب اولمش
واونک یرینه ، علامت مده شه موجوده سیله ،
آجیقلی حساریله — هر شیک فوقنده حائر
نفوذ و قوت اولان — مدهش بر حقیقت قائم
اولمشیدی . آه ؛ نه اولوردی : بوده بر طاقم
احوال عارضه حسیه کبی یالکر موقت بر
خولیادن ، یالکر قورقنچ بر رؤیادن عبارت
قالسه ایدی .. ! لکن ، هیات .. !

شیمدی پدردن آلدیغ مساعده اوزرینه
کوچوک قرداشمک — آه ! او بیچاره علینک
— آئی طوته رق باب عالی جاده سندن اشاغی
طوغری اینیوردم . کائنات ، پیش انظار

تأثرده بر لوحه کریان رقت حالنه کیرمشیدی :
هرشی بنم ایله هم آهنگ بکا ، هرشی بنم
نومیدی تحساست ایچسده پویان و نالان ؛
هرشی بنم جهنمی بر آتش عذاب افکن
ایچنده بر کربوه مجهولیه طوغری یو وارلنیور ،
سقوط ایدیور ، ایکله یور ، مصائب حیاتیه نك
قعر هول انکیزی ایچریسندنه بر ناله یتیمانه
ایله صیرلاشهرق اغلا یورلردی .. ! بز ،
قرداش جغزمله بن ، بوتندبا دفلاکت اشتغال

ایچریسندنه — یولنی غائب ایتش بر سیاح غریب
کبی — برست مجهولیه طوغری ایلر یله یو-
ردق .. « سرکه چی » به انمشیدک ! . لکن ،
آرتق بن نره به کیتدیکمزی ، نره به کیتمک
ایچین بیچاره معلول قرداشمله یوردیکمزی
تعین ایده میوردیم . ایسته یوردیم که ، او آنده
برمشی بی خبرانه ایله اوزرنده قطع مسافات
ایتدیکمز طوپراق آچیلسین ، و آرتق هیچ
برشیته تحمل ایده مین ، آرتق اولمکدن بشقه
او آنده شواحه اهستی اوزرنده هیچ برار زوسی
قالیمان شو محرر حقیری آغوش مظلومی
ایچریسندنه آسین ! . اووخ .. ایشته او وقت ه
ایشته او آن سقوط ایدیدن صوکره ، بلکه ،

بزدن اول مراجعت ایدن دیگر خسته لر میا-
ندنه برکوشه به اوتورهرق نوبته انتظار
ایدیوردق . برمدت صوکره تربیه لی بر
خدمتجی اوطورمقدده اولدیغمز صالونک
محیط محصور ایچنده حکمفرما اولان سکونت
عمیقهی اخلاص ایتکدن محترز بر سسله یانمزه
طوغری کله رک :

— بویوریکز افندیلر ! نوبت سزکدر ،
دیدی : پدر ایلریده اولدینی حالده اوچمژده
معاینه اوطه سته کیدک . دوقتور ، حذاقتک
مکملیتندن امین اولدینی بر طورله ، کوچوک
قرداشمک مجروح اولان صول کوزی
اوزرنده کی مندیلی چیزه رک دقتله معاینه
ایتکدن صوکره :

— هایدی چوچم ، دیدی ، سز بر آز
حقیقکرده بکله یکر ..

بن ، او کوچک معصومه قارشى ویریلن
بوامرک نتیجه سنده بر اضطراب معندک مکنوز
اوله بیلجکی ایسته میهرک دوشوندیکم ،
دوشونه رک شدید خلجانلر ، محرق تاثرلر
ایچریسندنه بوسبوتون اریدیکم بر صیره ده
دوقتور بوتون جدیت اوضاعیله پدرمه توجیه
خطاب ایدرک استجواب ایدنه بولیوردی :
— بوچوچمک کوزینه نه اولدی ؟

— افندم ، کندی کبی برچوچق یولده
کیدرکن ایتیورمش ، اوصیره ده اودون
یوکیله یولدن کچن بر آتک اوزرینه دوشمش
صوکره ایشته بو کوزینه برقاچ چوب باتمش .. !
— بواوله لی نه قدر وار ؟ ..

— کچن عرفه کونی ، شیمدی بر آئی
اولیور ..

— او ایله ایسه شیمدی به قدر نه ایچین
تأخیر ایتدیکز ؟ ..

— افندم ، مملکتمز اوزاق ؛ استانبوله
کلک ایچین وقت لازم . ثانیاً جرجه نك ایلک
دوره سی بک شدتلی اولدیغندن چوچنی
او حالده کتیر مملکت عدم امکانی ده واردی ..
مجاوزه بودرجه به کلدکدن صوکره
دوقتور اوقاق و معیندار بر تقکری متعاقب
دیدی که :

— شیمدی باقکر افندم ! بو مجروح
اولان کوزدن کچمش ، اسکی حالنه اعاده سی
ممکنسز ، یالکر صاغلام اولان دیگر کوزی
محافظه و آتیا سراتی منع ایتک ایچین بوکوز
اوزرنده عملیات اجراسی لازم . شیمدی
سزه ویره جکم رجته بی الیر ، تعریف ایدیلن
اجزایی تدارک ایده بیلر سکر که بو ، یالکر
مجروح اولان کوزده کی التهای دفعه خادمدر .
یوقسه عملیات خصوصسندنه کی احتیاجی رفع
ایده مز ؛ ایشته بوقدر .. !

پدرک حسیات مشفقانه سی غلیانه کشدی ؛
آرتق آو بو جدی سوزلردن ، و بو قطعی
دستورلردن بر معنا چیقاره میوردی ؛ صوکره